مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

کاندید اکادمیسین سیستانی

۲۰۲۵ /۸ /۷

شاه امان الله نماد استقلال طلبی وانکشاف معارف

امان الله خان در روز تاج پوشی (۲۸ فبروری ۱۹۱۹)

شاه امان‌الله در میان رهبران و شاهان افغانستان به لحاظ روحیه استقلال طلبی وضدیت با انگلیسها دارای ویژه گیهای منحصر بفرد بود. بخاطرهمین روحیه بود که بیش از تمام رهبران سیاسی افغانستان مورد سوء قصد قرارگرفته است.

او که شهزاده بود و در ناز و نعمت پادشاهی بزرگ شده بود و تمام قله‌های زندگی برای عیش و آرامی و تنعم او فتح شده بود، هرگاه با انگلیس‌ها کنار می‌آمد، ممکن بود تا آخر عمر به عنوان پادشاه افغانستان بر تخت کابل باقی بماند، ولی او که آزادی و سربلندی وطنش را بر زندگی در ناز و نعمت سلطنت ترجیح می‌داد در نخستین روز اعلان پادشاهی خود(۹حوت۱۲۹۷ش/۲۸ فبروری۱۹۱۹م) ، پای جهاد بر ضد انگلیس بخاطر استرداد استقلال سیاسی وطن را بجلو گذاشت و از ملت افغان خواست تا در این راه مقدس نیروی افغانی خود را بکار گیرند. امان الله خان درحالی که لباس عسکری بتن داشت خطاب به عساکر و شهریان کابل گفت:

« اول برهمه رعایای صدیق ملت نجیبه خود این را اعلان و بشارت میدهم که من تاج سلطنت افغانیه را بنام استقلال وحاکمیت داخلی و خارجی افغانستان بسر نهاده ام.»، « ملت عزیز من !

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

من این لباس سربازی را از تن بیرون نمی کنم تا که لباس استقلال را برای مادر وطن تهیه نسازم ! » « من این شمشیر را در غلاف نمی کنم تا که غاصبان حقوق ملتم را به جای خود ننشانم !» « ای ملت عزیز و ای سربازان فداکار من ! بیاورید آخرین هستی خود را برای نجات وطن ، بیائید تا که سرهای پر غیرت خود را برای خلاصی وطن فدا سازیم !»(فیض محمدکاتب،سراج التواریخ،جلد۴بخش سوم،ص ۶۶۹ ، اعلامیه اشتهار امیرامان الله خان)

ملت با شهامت افغان هم این ندای بر حق امیر جوان افغان را لبیک گفت و با ریختن خون‌های پاک خویش گوهرآزادی و استقلال را برای وطن خود از کام استعمار انگلیس بدست آوردند.

از نظرشاه امان الله غازی دوچیز برای مردم افغانستان بسیار پر اهمیت بود:

اول- استقلال کشور،
دوم تعمیم معارف عصری وکسب دانش

این نیات نیک شاه غازی را میتوان از نطق تاریخی شان هنگام اعلام رسمی روز استقلال افغانستان در۲۸ اسد ۱۲۹۸(۱۸ اگست ۱۹۱۹) در قصر زرافشان کابل باوضوح دریافت که خطاب به حضار گفت:
"ای ملت مصمم من!شما شاید بخاطر داشته باشید که من در آغاز سلطنت خود تاج پادشاهی شما را بدلیل استقلال و آزادی خارجی وداخلی افغانستان بسر گذاشتم...من شکر خداوند را بجا می آورم که امروز به هدف خود رسیدم، و امروز حکومت های ترکیه، آلمان، برتانیه، روسیه، اتریش و بخارا استقلال کامل ما را به رسمیت شناخته اند، و من این همه مؤفقیت را به شما تبریک میگویم.(تحسین و شادی حاضرین : زنده باد شاه)

درعین حال، به نمایندگی از ملتم از تمام قدرت های بزرگی که استقلال افغانستان را به رسمیت شناخته اند تشکرمیکنم. بعد ازین ما با کشورهای روابط دوستانه خواهیم داشت که در امور تجارتی و سیاسی با ما کمک کنند. در واقع کشورهای همسایه باید به دوستی ما فخر کنند، چون افغانستان یک کشور شجاع و نیرومند است.
در وقت تصمیم تأمین استقلال من آنقدر راسخ بودم که در صورت ناکامی ازین بیشتر خواهان زنده ماندن نمي بودم.در قدم اول من زندگی ام را در مقابل دشمن برای حصول استقلال شما فدا میکردم. اگر ناکام مي شدم، باز هم از تصمیم خود نگشته، خودم را مي کشتم، اما زندگی تحت حمایت کشور دیگری را قبول نمي کردم. اگر شما مردم از من پشتیبانی نمي کردید، و با شجاعت کار خود را به پیش نمي بردید، من به مقصدم کامیاب نمي شدم و بیش ازین زندگی را بر خود حرام مي دانستم. لذا شما به من زندگی نوی را داده اید و من به شما برادران اطمینان مي دهم که من باز هم به خاطر شما زندگی خود را فدا خواهم کرد.
شاه افزود:اگرچه عمر من کمتر از شماست، اما به شما یک مشورهٔ پدرانه مي دهم که برای خدا

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

باید برای آموزش علم تلاش کنید. شما باید اطفال خود را به مکتب بفرستید، شما باید از آنها جدا شده، آنان را برای آموزش تعلیم به کشور های خارجی بفرستید، تا با کسب علم شاید بتوانند قابلیت خدمت به کشور عزیز شما را پیدا نموده و نام شما را در تأریخ جهان زنده نگهدارند.ای ملت! به خاطر وطن و به خاطر خدا در کسب علم تلاش کنید، زیرا تنها از طریق علم است که می توان به کامیابی های دینی و دنیوی دست یافت." یک شخص بی علم نمی تواند خدا را بشناسد. "

(مقاله۲۸ اسد روز استرداد استقلال کشور،درآرشیف مقالاتم درافغان جرمن آنلاین،۱۷/ اگست ۲۰۱۷)

اعلیحضرت غازی‌امان اللهخان با وجود آنکه همراهی و همکاری کشورهای بزرگ جهان را با خود نداشت و رجال کار فهم و مجرب در کشور نیز اندک بودند، پس از حصول استقلال برنامه‌های اصلاحی فراوانی برای تعالی وخوشبختی جامعه افغان طرح کرد و برخی را در محل اجرا گذاشت. در عین حال آشکارا قبایل سرحدی را در مبارزه با انگلیس‌ها تشویق و حمایت میکرد. همین مساله انگلیس‌ها را واداشت تا بر ضد امیرافغان دست به تحریکات و تفتین بزنند. انگلیس‌ها که بخوبی با خصوصیات مذهبی وروحیات ملی افغانها آشنایی داشتند، با کاربرد سلاح تبلیغ و توطئه بر ضد شاه امان‌الله خان، بزودی ذهنیت مردم را علیه او تغییر دادند چنانکه درمدت ده سال حکومت او دوبار مردم را علیه او بشورش واداشتند.بار اول در ۱۹۲٤ شورش خوست برهبری ملای لنگ را براه اندختند وباردوم در ۱۹۲۸ با سازمان دادن شورشی در شینوار ننگرهار و در منطقه شمالی برهبری دزد مشهوری معروف به بچه سقا که مصروف رهزنی و قطاع‌الطریقی بود، چنان عرصه را بر او تنگ ساختند که مجبور شد از آن همه پلان‌های اصلاحی خود چشم پوشد و راهی دیار غربت شود. این حادثه قبل از همه، قوت تفتین استعمار انگلیس و اثر بخشی آن را بر مردم ساده دل افغان آشکار میسازد.

خوشبختانه زمان نمی‌ایستد و هر چه باشد،میگذرد، اگر قدرت با ظلم و سفاکی و خون‌آشامی همراه باشد و اگر با عدالت و مردم دوستی ،وخدمت به انسان جامعه توام باشد باز هم میگذرد و نوبت بدیگر میرسد و از دیگری به دیگری. فقط آنچه از مردان بزرگ و رهبران جامعه بجا میماند، کارکردهای آنانست که درس‌های تاریخ میگردند و آیندگان بر عاملین آن کارکردها یا آفرین میگویند و یا نفرین میفرستند.

بدینسان این باور درذهن ما زنده واحیا میگردد که در میان رهبران سیاسی افغانستان،از نادرشاه تا ظاهرشاه، واز رؤسای جمهور مورد حمایت شوروی تا رؤسای جمهور تنظیمها ورئیس جمهورانتخابی مورد حمایت غرب، چهره ای را سراغ نداریم که دارای چنان جذبهٔ ملی و مقام

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

ارجمندی مثل شاه امان الله غازی باشد که پس ازسقوطش،اکثریت مردم افسوس او را بخورند وبخاطر بازگشت واعادۀ قدرت به او حاضر به دادن سرو جان ومال خود شوند. چنانکه مردم وردک وهزاره وقندهار ووزیستان مدت هفت ماه از سروجان خود برای اعادۀ سلطنتش گذشتند. ما مردمی که سن شان از ٦٠ بالاتراست به خاطر رهبران سیاسی دیگر، حتی شاهد یک مظاهرۀ خشک خیابانی هم نبوده ایم تا چی رسد به دادن قربانی سر و مال خود. ازاین جامیتوان به مقام شامخ شاه امان الله غازی پی برد و مقام ومنزلتش را گرامی شمرد.

یاد شاه امان الله رهبرمردم دوست افغانستان گرامی باد! پایان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ